

ПРОТОКОЛ XXIV ЗАСІДАННЯ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ КОМІСІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ З ІСТОРІЇ ТА ГЕОГРАФІЇ

На підставі Угоди між Міністерством національної освіти Республіки Польща і Міністерством освіти і науки України про співпрацю у галузі освіти (Київ, 19 січня 2015 р.) у місті Ужгороді 27-30 січня 2025 року відбулося XXIV засідання Українсько-Польської комісії експертів щодо вдосконалення змісту шкільних підручників з історії та географії.

Учасники засідання:

1. З українського боку
 - 1) професор, доктор історичних наук Станіслав Кульчицький – співголова Комісії
 - 2) професор, доктор історичних наук Ігор Гирич – член Комісії
 - 3) кандидат історичних наук Єгор Врадій – член Комісії
 - 4) кандидат історичних наук, доктор філософії Ігор Щупак – член Комісії
 - 5) Роман Гладковський – член Комісії
 - 6) Мирослав Заячук, доктор географічних наук – член Комісії
 - 7) Раїса Євтушенко – секретар Комісії

2. Від польської сторони:

- 1) професор, доктор габілітований Гжегож Мотика – співголова Комісії
- 2) доктор габілітований Анджей Коритко – член Комісії
- 3) доктор Пьотр Кролл – член Комісії
- 4) професор, доктор габілітований Томаш Вітес – член Комісії
- 5) доктор габілітований Кароль Санойца – член Комісії
- 6) Агнешка Зелінська – секретар Комісії.

Програма засідання:

1. Офіційне відкриття засідання.
2. Пленарна сесія.
3. Аналіз змісту польських та українських підручників з історії та географії.
4. Офіційне закриття засідання

II. 1

У ході офіційного відкриття Мар'яна Марусик – Директор департаменту освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської обласної військової (державної) адміністрації звернулася із вітальною промовою до учасників XXIV засідання Комісії. Також з вітальним словом до учасників Комісії звернулися: Кшиштоф Лук'янович, керівник відділу Карти Поляка Генерального Консульства Республіки Польща у Львові; співголова Комісії професор, доктор історичних наук Станіслав Кульчицький – від української сторони та

співголова Комісії професор, доктор габілітований Гжегож Мотика – від польського сторони.

П. 2

В межах цього річної теми засідання Комісії під час пленарної сесії члени Комісії виступили з доповідями:

1. Професор, доктор габілітований Анджей Коритко
«Повстання Тадеуша Костюшка»
2. Доктор історичних наук Ігор Гирич
«Польські повстання 1830 і 1863 р. й українські інтелектуали»
3. Професор, доктор габілітований Гжегож Мотика
«Злочини проти людства та геноциди у 20-21 століттях»
4. Доктор Єгор Врадій, доктор Ігор Щупак
«Г. Лаутерпахт і Р. Лемкін та формування концепції геноциду»;
«Голокост та вчинення російською федерацією геноциду в Україні»
5. Доктор географічних наук Мирослав Заячук
«Тримор'я: нові можливості українсько-польського партнерства»

Учасниками пленарної сесії були вчителі історії і географії, викладачі вищих навчальних закладів Закарпатської області.

П. 3

- 1) Учасники Комісії від польської сторони представили рецензії на українські підручники з історії та географії:
 1. «Історія України» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Хлібовська Г. М., Крижановська М. Є., Наумчук О. В.) - доктор Пьотр Кролл
 2. «Історія України» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Власов В. С., Данилевська О. М., Ващук Д. П.) - професор, доктор габілітований Гжегож Мотика
 3. «Історія України» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Пометун О. І., Дудар О. В., Гупан Н. М.) - доктор габілітований Кароль Санойца
 4. «Історія України» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Щупак І. Я., Бурлака О. В., Дрібниця В. О., Желіба О. В., Піскарьова І. О.) - доктор Пьотр Кролл
 5. «Всесвітня історія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Ладиченко Т. В., Лукач І. Б., Івченко О. С.) - доктор габілітований Анджей Коритко
 6. «Всесвітня історія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Васильків І. Д., Паршин І. Л., Островський В. В.) - доктор габілітований Анджей Коритко

7. «Всесвітня історія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Щупак І. Я., Бурлака О. В., Желіба О. В., Піскарьова І. О.) - доктор габілітований Анджей Коритко
8. «Всесвітня історія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Пометун О. І., Малієнко Ю. Б., Дудар О. В.) - доктор габілітований Анджей Коритко
9. «Всесвітня історія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Гісем О. В., Мартинюк О. О.). - доктор Пьотр Кролл
10. «Історія: Україна і світ» підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Щупак І. Я., Секиринський Д. О., Власова Н. С., Кронгауз В. О.) - доктор Пьотр Кролл
11. «Історія: Україна і світ» підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Васильків І. Д., Паршин І. Л., Димій І. С.) - доктор габілітований Кароль Санойца
12. «Всесвітня історія» підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Полянський П.) - доктор габілітований Кароль Санойца
13. «Всесвітня історія» підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Васильків І. Д., Сіромський Р. Б., Островський В. В.) - доктор габілітований Кароль Санойца.
14. «Всесвітня історія» підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Щупак І. Я.) - професор, доктор габілітований Гжегож Мотика
15. «Географія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (Гільберг Т., Г., Савчук І.Г., Совенко В.В.) – професор, доктор габілітований Томаш Вітес
16. «Географія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (Кобернік С., Коваленко Р.) – професор, доктор габілітований Томаш Вітес
17. «Географія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (Запотоцький С.П. та інші.) – професор, доктор габілітований Томаш Вітес
18. «Географія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (Кобернік С., Коваленко Р.) – професор, доктор габілітований Томаш Вітес
19. «Географія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (Безуглий В., Лисичарова Г.) – професор, доктор габілітований Томаш Вітес
20. «Географія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (Бойко В., Міхелі С.) – професор, доктор габілітований Томаш Вітес
21. «Географія» підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти (Гільберг Т., Г., Савчук І.Г., Совенко В.В.) – професор, доктор габілітований Томаш Вітес

Учасники Комісії від української сторони представили рецензії на польські підручники з історії:
Historia:

1. Tytuł: „Wczoraj i dziś”, autorzy: Bogumiła Olszewska, Wiesława Surdyk-Fertsch, Grzegorz Wojciechowski, klasa IV, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026 – доктор Єгор Брадій
2. Tytuł: „Wczoraj i dziś”, autor: Grzegorz Wojciechowski, klasa V, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026 - доктор Ігор Гирич;
3. Tytuł: „Wczoraj i dziś”, autorzy: Bogumiła Olszewska, Wiesława Surdyk-Fertsch, Grzegorz Wojciechowski, klasa VI, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026 – доктор Ігор Гирич;
4. Tytuł: „Wczoraj i dziś”, autorzy: Jarosław Kłaczek, Anna Łaszkiewicz, Stanisław Roszak, klasa VII, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026 – доктор Ігор Щупак;
5. Tytuł: „Wczoraj i dziś”, autorzy: Robert Śniegocki, Agnieszka Zielińska, klasa VIII, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026. - професор Станіслав Кульчицький

Geografia:

1. Tytuł: „Planeta Nowa”, autorzy: Feliks Szlajfer, Zbigniew Zaniewicz, Tomasz Rachwał, Roman Malarz, klasa V, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026 - доктор географічних наук Мирослав Заячук
2. Tytuł: „Planeta Nowa”, autorzy: Tomasz Rachwał, Roman Malarz, Dawid Szczypiński, klasa VI, Wydawnictwo - Роман Гладковський
3. Tytuł: „Planeta Nowa”, autorzy: Roman Malarz, Mariusz Szubert, Tomasz - Rachwał, klasa VII, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026 - доктор географічних наук Мирослав Заячук
- 4 Tytuł: „Planeta Nowa”, autorzy: Tomasz Rachwał, Dawid Szczypiński, klasa VIII, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026. - Роман Гладковський
- 5 Roman Malarz Marek Więckowski Oblicza geografii 1 Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum, Copyright by Nowa Era Spółka z o.o. Warszawa 2012 - доктор географічних наук Мирослав Заячук

В результаті дискусії, під час обговорення підручників комісія рекомендувала щоб відносно українських земель, окупованих російською федерацією у підручниках застосовувати термін «тимчасово окуповані території Донецької і Луганської областей, а також Автономної Республіки Крим». Комісія також рекомендувала замість терміну «війна в Україні» застосовувати терміни «російська війна проти України» або «російська агресія в Україні».

П. 4

Комісія вирішила провести наступне XXV засідання в Республіці Польща. Пропоноване місце проведення – місто Ольштин, орієнтовний час проведення – перша половина 2026 року.

Визначено такі теми доповідей публічної частини:

«Перспективи польсько-української співпраці в царині географії».

«Голокост в політиці пам'яті тоталітарних режимів (до 1991 року)»

ПРОТОКОЛ
XXIV ЗАСІДАННЯ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ З
ІСТОРІЇ ТА ГЕОГРАФІЇ

На підставі Угоди між Міністерством національної освіти Республіки Польща і Міністерством освіти і науки України про співпрацю у галузі освіти (Київ, 19 січня 2015 р.) у місті Ужгороді 27-30 січня 2025 року відбулося XXIV засідання Українсько-Польської комісії експертів щодо вдосконалення змісту шкільних підручників з історії та географії.

Учасники засідання:

1. З українського боку
 - 1) професор, доктор історичних наук Станіслав Кульчицький – співголова Комісії
 - 2) професор, доктор історичних наук Ігор Гирич – член Комісії
 - 3) кандидат історичних наук Єгор Врадій – член Комісії
 - 4) кандидат історичних наук, доктор філософії Ігор Щупак – член Комісії
 - 5) Роман Гладковський – член Комісії
 - 6) Мирослав Заячук, доктор географічних наук – член Комісії
 - 7) Раїса Євтушенко – секретар Комісії

2. Від польської сторони:

- 1) професор, доктор габілітований Гжегож Мотика – співголова Комісії
- 2) доктор габілітований Анджей Коритко – член Комісії
- 3) доктор Пьотр Кролл – член Комісії
- 4) професор, доктор габілітований Томаш Вітес – член Комісії
- 5) доктор габілітований Кароль Санойца – член Комісії
- 6) Агнешка Зелінська – секретар Комісії.

Програма засідання:

1. Офіційне відкриття засідання.
2. Пленарна сесія.
3. Аналіз змісту польських та українських підручників з історії та географії.
4. Офіційне закриття засідання

П. 1

У ході офіційного відкриття Мар'яна Марусик – Директор департаменту освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської обласної військової (державної) адміністрації звернулася із вітальною промовою до учасників XXIV засідання Комісії. Також з вітальним словом до учасників Комісії звернулися: Кшиштоф Лук'янович, керівник відділу Карти Поляка Генерального Консульства Республіки Польща у Львові; співголова Комісії професор, доктор історичних наук Станіслав Кульчицький – від української сторони та

співголова Комісії професор, доктор габілітований Гжегож Мотика – від польського сторони.

II. 2

В межах цього річної теми засідання Комісії під час пленарної сесії члени Комісії виступили з доповідями:

1. Професор, доктор габілітований *Анджей Коритко*
«Повстання Тадеуша Костюшка»
2. Доктор історичних наук *Ігор Гирич*
«Польські повстання 1830 і 1863 р. й українські інтелектуали»
3. Професор, доктор габілітований *Гжегож Мотика*
«Злочини проти людства та геноциди у 20-21 століттях»
4. Доктор *Єгор Врадій*, доктор *Ігор Щупак*
«Г. Лаутерпахт і Р. Лемкін та формування концепції геноциду»;
«Голокост та вчинення російською федерацією геноциду в Україні»
5. Доктор географічних наук *Мирослав Заячук*
«Тримор'я: нові можливості українсько-польського партнерства»

Учасниками пленарної сесії були вчителі історії і географії, викладачі вищих навчальних закладів Закарпатської області.

II. 3

- 1) Учасники Комісії від польської сторони представили рецензії на українські підручники з історії та географії:
1. «Історія України» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Хлібовська Г. М., Крижановська М. Є., Наумчук О. В.) - доктор Пьотр Кролл
2. «Історія України» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Власов В. С., Данилевська О. М., Ващук Д. П.) - професор, доктор габілітований Гжегож Мотика
3. «Історія України» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Пометун О. І., Дудар О. В., Гупан Н. М.) - доктор габілітований Кароль Санойца
4. «Історія України» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Щупак І. Я., Бурлака О. В., Дрібниця В. О., Желіба О. В., Піскарьова І. О.) - доктор Пьотр Кролл
5. «Всесвітня історія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Ладиченко Т. В., Лукач І. Б., Івченко О. С.) - доктор габілітований Анджей Коритко
6. «Всесвітня історія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Васильків І. Д., Паршин І. Л., Островський В. В.) - доктор габілітований Анджей Коритко

7. «Всесвітня історія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Щупак І. Я., Бурлака О. В., Желіба О. В., Піскарьова І. О.) - доктор габілітований Анджей Коритко
8. «Всесвітня історія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Пометун О. І., Малієнко Ю. Б., Дудар О. В.) - доктор габілітований Анджей Коритко
9. «Всесвітня історія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Гісем О. В., Мартинюк О. О.). - доктор Пьотр Кролл
10. «Історія: Україна і світ» підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Щупак І. Я., Секиринський Д. О., Власова Н. С., Кронгауз В. О.) - доктор Пьотр Кролл
11. «Історія: Україна і світ» підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Васильків І. Д., Паршин І. Л., Димій І. С.) - доктор габілітований Кароль Санойца
12. «Всесвітня історія» підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Полянський П.) - доктор габілітований Кароль Санойца
13. «Всесвітня історія» підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Васильків І. Д., Сіромський Р. Б., Островський В. В.) - доктор габілітований Кароль Санойца.
14. «Всесвітня історія» підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Щупак І. Я.) - професор, доктор габілітований Гжегож Мотика
15. «Географія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (Гільберг Т., Г., Савчук І.Г., Совенко В.В..) – професор, доктор габілітований Томаш Вітес
16. «Географія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (Кобернік С., Коваленко Р.) – професор, доктор габілітований Томаш Вітес
17. «Географія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (Запотоцький С.П. та інші.) – професор, доктор габілітований Томаш Вітес
18. «Географія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (Кобернік С., Коваленко Р.) – професор, доктор габілітований Томаш Вітес
19. «Географія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (Безуглий В., Лисичарова Г.) – професор, доктор габілітований Томаш Вітес
20. «Географія» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти (Бойко В., Міхелі С.) – професор, доктор габілітований Томаш Вітес
21. «Географія» підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти (Гільберг Т., Г., Савчук І.Г., Совенко В.В..) – професор, доктор габілітований Томаш Вітес

Учасники Комісії від української сторони представили рецензії на польські підручники з історії:
Historia:

1. Tytuł: „Wczoraj i dziś”, autorzy: Bogumiła Olszewska, Wiesława Surdyk-Fertsch, Grzegorz Wojciechowski, klasa IV, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026 – доктор Єгор Врадій
2. Tytuł: „Wczoraj i dziś”, autor: Grzegorz Wojciechowski, klasa V, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026 - доктор Ігор Гирич;
3. Tytuł: „Wczoraj i dziś”, autorzy: Bogumiła Olszewska, Wiesława Surdyk-Fertsch, Grzegorz Wojciechowski, klasa VI, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026 – доктор Ігор Гирич;
4. Tytuł: „Wczoraj i dziś”, autorzy: Jarosław Kłaczek, Anna Łaszkiewicz, Stanisław Roszak, klasa VII, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026 – доктор Ігор Щупак;
5. Tytuł: „Wczoraj i dziś”, autorzy: Robert Śniegocki, Agnieszka Zielińska, klasa VIII, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026. - професор Станіслав Кульчицький

Geografia:

1. Tytuł: „Planeta Nowa”, autorzy: Feliks Szlajfer, Zbigniew Zaniewicz, Tomasz Rachwał, Roman Malarz, klasa V, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026 - доктор географічних наук Мирослав Заячук
2. Tytuł: „Planeta Nowa”, autorzy: Tomasz Rachwał, Roman Malarz, Dawid Szczypiński, klasa VI, Wydawnictwo - Роман Гладковський
3. Tytuł: „Planeta Nowa”, autorzy: Roman Malarz, Mariusz Szubert, Tomasz Rachwał, klasa VII, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026 - доктор географічних наук Мирослав Заячук
- 4 Tytuł: „Planeta Nowa”, autorzy: Tomasz Rachwał, Dawid Szczypiński, klasa VIII, Wydawnictwo Nowa Era, nowa edycja 2024-2026. - Роман Гладковський
- 5 Roman Malarz Marek Więckowski Oblicza geografii 1 Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum, Copyright by Nowa Era Spółka z o.o. Warszawa 2012 - доктор географічних наук Мирослав Заячук

В результаті дискусії, під час обговорення підручників комісія рекомендувала щоб відносно українських земель, окупованих російською федерацією у підручниках застосовувати термін «тимчасово окуповані території Донецької і Луганської областей, а також Автономної Республіки Крим». Комісія також рекомендувала замість терміну «війна в Україні» застосовувати терміни «російська війна проти України» або «російська агресія в Україні».

П. 4

Комісія вирішила провести наступне XXV засідання в Республіці Польща. Пропоноване місце проведення – місто Ольштин, орієнтовний час проведення – перша половина 2026 року.

Визначено такі теми доповідей публічної частини:

- «Перспективи польсько-української співпраці в царині географії».
- «Голокост в політиці пам'яті тоталітарних режимів (до 1991 року)»

«Тринадцятилітня війна і її значення»

Співголови Комісії: професор, доктор історичних наук Станіслав Кульчицький та професор, доктор габілітований Гжегож Мотика підбили підсумки XXIV засідання Комісії і підписали цей протокол.

Від імені польської сторони

професор, доктор габілітований

Гжегож Мотика

Від імені української сторони

професор, доктор історичних наук

Станіслав Кульчицький

Список додатків:

1. Рецензії на українські підручники з історії та географії.
2. Рецензії на польські підручники з історії.